

Obsah

POVĚDECKÁ PSYCHOTERAPIE

<i>(Oldřich Čálek)</i>	11
Předslov <i>(Jiří Růžička)</i>	13
Předmluva <i>(Jiří Růžička)</i>	17
Úvod	33
Obecná část	35
1 Otázka přirozené řeči	36
1.1 Přirozená řeč	39
1.2 Náhražka bezprostřední srozumitelnosti	42
2 K otázce symbolu	47
3 Pokus o nápravu následků reduktivního teoretizování	53
4 Pokus o vědeckou psychoterapii	57
5 Nepřiměřenost vědeckého přístupu pro psychoterapii	65
5.1 Psychoterapie a mozek	65
5.2 Biologismus a psychologismus versus bytí samo	68
5.3 Subjekt a objekt	74
5.4 Psychoterapie a intelektuální předsudek	80
5.5 Závěry	84
6 Sigmund Freud a Martin Heidegger	90
7 Porozumění	103
7.1 Předporozumění	105
7.2 Co znamená rozumět	108
7.3 Přirozené porozumění	109
7.4 Prohloubené porozumění	113

8	Vrozumění	119
9	Psychoterapeutická diagnostika	136
10	Teorie a vědění	148
11	Požadavek na změnu výchozího přístupu	156
	11.1 Pojetí člověka	156
	11.2 Člověk ve své původní celistvosti	159
	11.3 Otevřenost psychiky	165
	11.4 Otázka nevědomí	171
	Speciální část	181
	1 Mluvení a mlčení	183
	2 Ostatně co říkat a neříkat?	191
	3 Co léčí	195
	Literatura	199

BÝT SEBOU

	Rozhovory o životě a daseinsanalýze s Oldřichem Čálkem (<i>Jana Hrunková, Michal Slaninka</i>)	203
	Úvod	205
	1 Dětství a dospívání	209
	2 Daseinsanalýza... a Bůh	228
	3 Cesta ke vzdělání. Stromy, filosofie a poezie	245
	4 Žít z vlastního pramene	271
	Závěr	291

VÝBĚR Z KORESPONDENCE

	(<i>Michal Slaninka</i>)	293
	Ukázky z dopisů	307

Předslov

Jiří Růžička

Předmětem pojednání Oldřicha Čálka je daseinsanalytická psycho-
terapie. Důraz se přitom klade na slovo „psychoterapie“, a to proto,
že ji Oldřich Čálek považuje za specifický a samostatný, autochtonní
obor lidské činnosti. Hned v Úvodu vysvětluje: „Nelze ji totiž přiřa-
dit ani podřadit žádné zatím známé a obvyklé disciplíně lidské kul-
tury a civilizace. (Sem počítáme filosofii, vědu, techniku, medicínu,
ekologii, hospodářství, právo, umění, náboženství, politiku apod.)“

Na tuto její jedinečnost navazuje další důležité Čálkovo stano-
visko, že *psychoterapie není aplikovaná filosofie*. Mnohé tato věta
překvapuje: vždyť právě daseinsanalýza se otevřeně hlásí ke svým
filosofickým východiskům. Jejich odkaz vyznávají L. Binswanger,
A. Huygens, L. Horák, M. Slaninka, J. Růžička i IFDA. To samé,
ovšem ve skryté podobě platí pro tento obor jako celek a nic se na
tom nemění, jestliže to psychoterapeuti nevidí nebo popírají. Tato
tematika je tím naléhavější právě v místech, kde se jí nedostává
příslušné pozornosti.

Prohlášení, že psychoterapie není aplikovaná filosofie, je vý-
znamné. S Oldřichem jsme se opakovaně stali svědky toho, jak ně-
kteří naši i zahraniční psychoterapeuti používali filosofickou meto-
dologii jako způsob klinické interpretace. Děje se tak dodnes. Zcela
zákonitě pak docházelo k vzájemnému míjení a oboustranné frustra-
ci terapeuta i klienta. Sám Medard Boss využíval fenomenologické

poznatky jako základy interpretace snů nebo symptomů duševních nemocí. Osobně se domnívám, že to vedlo k jakési žárlivecké filosofické nadřazenosti nad autentickým osobním porozuměním a postojem ke klientům, které *daseinsanalýzu* určují.

Nárok na samostatnost je u Čálka nejen oprávněný, ale bytostně nutný, neboť jinak by hrozilo nebezpečí, že se *daseinsanalýza* stane variantou současné zpředměťující psychoterapie či částí filosofické antropologie. Čálkovo prohlášení, že *člověk předfilosoficky vždy „nějak“ rozumí světu a sobě v něm*, vybízí *daseinsanalytika* k hledání původního a konkrétního pramene porozumění a z něj plynoucího odborného jednání, které umožňuje vystihnout nejvlastnější záležitosti psychoterapie a její právo na samostatnost.

Pro záměr stát se klinickým fenomenologem nebo *daseinsanalytikem* je toto podstatné. Jde tu především o to, opustit dosavadní deskriptivně pozitivistický způsob pojetí tzv. psychopatologie a její metodologická vodítka a vybudovat fenomenologicky antropologický koncept duševních potíží a zároveň pracovat na systému péče, což stejně tak platí i o terapii. V našem prostředí zavádíme výcvikový systém Péče o duši a na některých pracovištích i odpovídající *daseinsanalytické* léčebné programy (viz např. letní patientské pobyty, klinika ESET).

Filosofie nenahrazuje terapii, ale ta je bez ní slepá. Bez odpovídající filosofie stojí na půdě, kterou nerozpoznává, a tudíž se opírá o něco, co je jí neznámé. Aniž by si toho byla vědoma, opírá svá tvrzení o patro pod sebou, které mylně považuje za základní půdu. Toto vedlo k zásadním metodologickým omylům a odtrhlo psychoterapii od jejího subjektivního počátku, takže začala být redukativní a umělá. Nachází se v jakémisi nepřirozeném a neživotném světě.

Čálek zdůrazňuje, že každý obor má takovou či onakou „filosofii“. Náзор, nazírání však vždy vychází z přirozené osobní zkušenosti bytí ve světě a s věcmi v něm. Jak víme od Heideggera, toto spolubytí je rozhovorem a zároveň má také nutně emoční ladění.

Rozum a cit jsou tak rovněž chápány jako celek, jehož dva póly lze od sebe izolovat jen abstrakcí. Staří Řekové, jak shledává Szlezák (2014), je neoddělovali. Ona jednota je pro bytí člověkem podstatná. Odloučení jednoho od druhého vedlo k tomu, že jsme zapomněli na původní jednotu rozumění s cítěním, a následně směřovalo k nekonečné sérii metodologických chyb a základních nedorozumění.

Nic dalšího již není nutno dodávat. Velkou část potřebného nalezneme u Čálka.